

סאלי ביין - גבורה של איש חינוך

סאלי ביין היה מורה גרמני יהודי שאהב ילדים. במיוחד ילדים עם קשיים. בשנת 1908, כשהיה בן 26 בלבד, הוא התחיל לנהל בית ספר מיוחד, כמו כפר קטן בעיירה בייליץ בגרמניה. בבית הספר הזה, סאלי טיפל ולימד במשך 34 שנים בילדים יהודים עם מוגבלויות. סאלי האמין שלכל ילד מגיע חינוך, ושהחינוך הוא הדרך הכי טובה לעזור להם להשתלב בחברה.

בית הספר של סאלי היה מיוחד מאוד. הוא פיתח תוכנית לימודים ייחודית שהתאימה לכל ילד לפי היכולות שלו. הוא חילק את הילדים לקבוצות קטנות בלי קשר לגיל, ודאג שכל ילד יקבל מה שחסר לו - בגדים, אוכל ואהבה. בבית הספר, הילדים למדו לקרוא, לכתוב, לחשב, וגם למדו על העולם. סאלי רצה שכל ילד יצליח בחיים, למרות הקשיים שלו. הוא לימד אותם גם מלאכות, כמו סנדלרות, תפירה וגינון - דברים שיעזרו להם למצוא עבודה ולפרנס את עצמם. הוא גם חינך אותם להיות יהודים טובים - הם למדו יהדות, תנ"ך ועברית.

כשעלו הנאצים לשלטון, הם רצו לסגור את בית הספר של סאלי. סאלי נלחם כדי להשאיר את בית הספר פתוח, והוא דאג לילדים שלו עד הרגע האחרון. הוא אפילו ויתר על האפשרות לברוח מגרמניה כדי להישאר עם תלמידיו. למרבה הצער, ב-1942 הנאצים גירשו את סאלי, אשתו ובתם, יחד עם כל הילדים מבית הספר, למחנה ההשמדה סוביבור, שם הם נרצחו.

סיפורו של סאלי ביין הוא סיפור עצוב, אבל גם סיפור של גבורה, אהבה ומסירות. הוא ידוע בתור "יאנוש קורצ'אק הגרמני", על שם הגיבור הפולני שהלך עם תלמידיו למחנה ההשמדה. חוקרים גילו את סיפורו רק שנים רבות אחרי מותו. כיום, זוכרים אותו כגיבור, סמל לאהבת אדם, למסירות ולגבורה, שמראה לנו שאפילו ברגעים הכי קשים, אפשר לבחור בטוב.

Handwritten signature

סאלי ביין: גיבור יהודי שאהב ילדים

סאלי ביין הָיָה איש מְיָחָד מְאוּד. הוא הָיָה מוֹרֵה יְהוּדֵי שְׂאֵהֵב יְלָדִים, בְּמִיּוּחַד יְלָדִים עִם קִשְׁיִים. הוא הִקִּים בֵּית סֵפֶר מְיָחָד בְּעֵרָה בִּילִיץ בְּגֶרְמַנְיָה, שָׁם הוּא טִפֵּל וְלִמַּד יְלָדִים יְהוּדִים עִם מוּגְבָלוּיוֹת.

בְּבֵית הַסֵּפֶר שֶׁל סָאֵלִי, הַיְלָדִים לָמְדוּ לְקַרֵּא, לְכַתֵּב, לְחַשֵּׁב, וְגַם לָמְדוּ עַל הָעוֹלָם. סָאֵלִי רָצָה שְׂכָל יֶלֶד יִצְלִיחַ בְּחַיִּים, לְמֵרוֹת הַקִּשְׁיִים שֶׁלּוֹ. הוּא לָמַד אוֹתָם גַּם אִיךְ לַעֲבֹד בְּגִנָּה וְאִיךְ לְטִפֵּל בְּעֵצָמָם.

סָאֵלִי בִּיָּיִן הָיָה אָדָם אֲמִיץ מְאוּד. כְּשֶׁעָלוּ הַנְּאֲצִים לְשִׁלְטוֹן, הֵם רָצוּ לְסַגֵּר אֶת בֵּית הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ. סָאֵלִי נִלְחַם נְדִי לְהַשְׁאִיר אֶת בֵּית הַסֵּפֶר פָּתוּחַ, וְהוּא דָּאָג לְיְלָדִים שֶׁלּוֹ עַד הַרְגַע הָאַחֲרוֹן.

סָאֵלִי, אֲשֶׁתּוֹ וּבָתָם נִרְצְחוּ בְּמַחֲנֵה הַהֶשְׁמָדָה סוּבִיבוֹר. אָבֶל הַסֵּפֶר שֶׁלּוֹ חַי וְקַיִם. כִּיּוֹם, זוֹכְרִים אוֹתוֹ כְּגִבּוֹר, סֶמֶל לְאַהֲבַת אָדָם וְלְמִסִּירוֹת.

Handwritten signature

סָאָלִי בֵּיִן: גִּבּוֹר יְהוּדֵי שְׂאָהָב יְלָדִים

סאלי (סמואל) ביין, יליד 1881, היה מחנך גרמני יהודי שהקים וניהל במשך 34 שנים מוסד חינוכי ייחודי לילדים יהודים בעלי צרכים מיוחדים בעיירה בייליץ, גרמניה. המוסד, שפעל ככפר, שילב חינוך, טיפול והכשרה מקצועית, והצליח להשתלב ילדים רבים בחברה, למרות מוגבלויותיהם. ביין ראה בחינוך המיוחד שליחות, והשקיע את כל מרצו בטיפול במסורים. הוא דגל בשילוב בין אוכלוסיות, וקיבל למוסד גם ילדים ללא מוגבלויות, אך עם קשיים משפחתיים.

המוסד החינוכי בבייליץ - ב-1908, בגיל 26, מונה ביין למנהל "המוסד החינוכי היהודי לילדים עם פיגור שכלי" בבייליץ. המוסד, שנוסד בחסות ארגון הגג של הקהילות היהודיות וארגון בני ברית, פעל ככפר, והציע מעון-פנימייה ובית ספר לילדים יהודים עם מוגבלויות. מטרת המוסד היתה לקדם ילדים בעלי פוטנציאל שיקומי, להעניק להם חינוך והכשרה, ולסייע להם להשתלב בחברה. ביין ניהל את המוסד במסירות יוצאת דופן, לצד אשתו, רבקה, אשר נישאה לו זמן קצר לפני כן. ביין עסק בכל תחומי הפעילות, החל בחינוך וטיפול בילדים, וכלה בעבודות פקידותיות, גיוס משאבים, ואפילו אספקת מזון.

תוכנית לימודים ייחודית - במוסד יושמה תוכנית לימודים ייחודית, שפיתח ביין עצמו ואושרה על ידי הממשלה. התוכנית הדגישה לימודי גרמנית, חשבון, גיאוגרפיה ומלאכה, וחלקה את הילדים לכיתות בהתאם ליכולותיהם, ללא קשר לגילם. הלימודים בכיתות קטנות איפשרו התאמה אישית לכל ילד, וקידום בהתאם ליכולותיו. חשיבות מיוחדת ניתנה לחינוך יהודי, ללימודי דת, תנ"ך ועברית. בנוסף, הילדים הוכשרו במיומנויות חיים, בעבודות בית ובגינון, במטרה להקנות להם עצמאות. הצלחתו של ביין אפשרה לרבים מבוגרי המוסד להשתלב בחברה, ללמוד מקצוע, ואף להמשיך ללימודים תיכוניים.

מאבק נואש בתקופת השלטון הנאצי - עם עליית הנאצים לשלטון, החלו חיי המוסד להשתנות. הנאצים ניסו לסגור את המוסד, בטענה שהוא "מכתיים" את העיירה. ביין נאלץ לנהל מאבק מתמיד מול השלטונות, בסיוע תושבים מקומיים. באפריל 1942 גורשו כ-30 ילדים ואנשי צוות לגטו ורשה. למרות שהיתה לו אפשרות לעזוב את גרמניה, בחר ביין להישאר עם תלמידיו. ביוני 1942 גורשו כל שאר דיירי המוסד, ביניהם ביין, אשתו ובתם, למחנה ההשמדה סוביבור, שם נרצחו.

מורשתו של סאלי ביין - סיפורו של סאלי ביין, "יאנוש קורצ'אק הגרמני", התגלה רק שנים רבות לאחר מותו. מחקרם של טטיאנה מתניה רוגה ורוני דותן חשף את פועלו החינוכי יוצא הדופן, ואת מסירותו לילדים. כיום, בית הספר התיכון בבייליץ, אשר שכן בעבר במבני המוסד, נושא את שמו של סאלי ביין. זכרו מונצח גם ביער הקדושים בישראל, ובכפר נוער ליד נס הרים. סיפורו של סאלי ביין הוא סמל למסירות, לאהבת אדם ולגבורה, והוא משמש מקור השראה לדורות הבאים.

